

Аз марги рӯзноманигори варзида Чамол Хошукчӣ сўйистифода кардан ҳамакнун расми
кори на хзатиён

шудааст. Расонаи ифротии на

х

зат

ӣ

матлабе та

х

ти номи «

Шахид Хошукч

ӣ

ва таъхири амалиёт дар Бадахшон

» интишор дода,

х

атто Хошу

к

чиро

х

ам намегузоранд, ки дар он дунё осуда бошад. Акнун палидии мансаботалош

ӣ

ва и

г

вогариро дарёфтам, ки аз

х

ар чиз ва падида, аз

ч

умла аз марги инсон

х

ам ба унвони асли

х

аи мубориза сўйистифода мешавад. Аз марги ин рӯзноманигори араб

х

ам, ки

г

олибан зидди назар

х

ои на

х

зат

ӣ

будааст, на

х

зат

х

ангомасоз

й

мекунад. Ба чанд нуктаи му

х

им дар робита бо ба

х

си матлаб тава

чч

у

х

мекунем:

1. Аслан, марги рӯзноманигори саудӣ Љамол Хошукчиро бо ӯаводиси ахири Бадахшон рабт додан, танҳо барои як гурӯҳ зарур аст ва он ӯам бошад, наҳзатиҳо ва афроди ба он наздик. Ин бори чандум аст, ки ба ном коршиносони наҳзатӣ дар берун аз кишвар ин ду ӯодисаи ба якдигар рабт надоштаро ба таври сунъӣ ба ӯам иртибот медиҳанд ва мекӯшанд ба ин восита мардуми Бадахшонро алайҳи давлат ва Њукумат бишӯронанд. Њар маротибае, ки ин корашон барор нагирифт, аз нав дурӯғ мебофанд ва шоеаю овозаҳои ӯархела мепарокананд, то ӯар ӯуре шуда бар дигаргунии вазъ (албатта, ба манфиати худашон) тасаллут ёбанд. Бинобар ин, матолибе, ки наҳзатиён дар ин замина мунташир мекунанд, танҳо ба дарди тими наҳзатӣ меҳӯраду халос. Баъдан дахл кардан дар кори ӯукумати Арабистони Саудӣ ва эроду нуктагирии фаъолияти командаи Бен Салмон ба манфиати гурӯҳи ӯеест наҳзатсифату наҳзатмаоб.

2. Њамкориҳо дар самтҳои гуногун миёни давлату кишварҳо шартӣ асосии низомии давлатдорӣ дар дусад соли ахир мебошад ва Љумӯурии Тоҷикистон бо Арабистони Саудӣ ӯам дар асоси қонунмандии муносибот ӯамкорӣ менамоянд. Ин нави ӯамкориро Тоҷикистон бо дигар кишвару давлатҳо ӯам дунбол мекунад ва аз даруни муносиботи дуӯонибаи сиёсӣ иқтисодӣ ва дипломатии Тоҷикистону Арабистон чирк кофтан кори душманону бадбинонест мисли ТТЭ ЊНИ. Реша дар ин ӯост, ки Арабистон ва Њукумати Бен Салмон бо ТТЭ ЊНИ ӯамкорӣ намекунад, вагарна дар як они воғид муносибати наҳзат бо ин кишвари исломӣ тағйир меёбад ва ба хушомаду пешомади раӯбарияти Саудӣ мепардозад. Дар бораи тарӯҳои низомие, ки гӯё тавассути сармояи Арабистони Саудӣ дар минтақа амалӣ мегарданд, ӯаминро бояд гуфт, ки чунин тарӯи низомӣ ӯарғиз дар назар гирифта нашудааст ва самти ӯамкориҳои ду давлат бар мабноси зуӯуроти иқтисодӣ маданӣ устувор аст. Масъалаи дигар, ки онро дастак карда, коршиносони наҳзатӣ алайҳи Тоҷикистон истифода мебаранд, марзи мазҳабӣ-идеологӣ ду кишвар аст. Бояд ёдовар шуд, ки на Тоҷикистон ва на Арабистон дар муддати ӯамкорӣ аз картаи мазҳаб ва ӯувиати мазҳабӣ дар муносибот истифода накардаанд ва сарӯади муносиботи давлатҳо сирф дипломатӣ ва манфиатҳои иқтисодӣ дуӯониба аст. Бинобар ин, Тоҷикистон ба чигунагии шакли давлатдорӣ Саудӣ ва дар иваз, Саудӣ бар кайфияти давлатдорӣ Тоҷикистон коре надоранд ва баӯсҳои исломият ва дунявият

дар ӯараёни муносиботи дипломатӣ аслан, ӯой надоранд.

3. Аӯибат дар матлаби коршиносони наҳзатӣ он аст, ки амалиёти Бадахшонро онӯо ба сармояи Саудӣ марбут медонанд ва ӯӣё барои танг кардани нуфузи Эрон дар минтақа ва суйистифода аз Бадахшон саудиӯо меҳонанд алайӯи режими ӯумӯурии исломии шиӣ мубориза бубаранд. Аӯобо, Саудӣ бо кишварӯои пешрафтае мисли ИМА, Англия, Руссия ва амсоли инӯо ӯамкорӣ мекунад ва агар бо Тоӯикистон дар заминаӯои иқтисодӣ ӯамкорӣ дошта бошад, чӣ айбест. Албатта, айб нест, аммо барои наҳзат ва хоӯагони наҳзатӣ, ки аз берун ӯараёни муносиботи дипломатии Тоӯикистонро бо давлатӯои дигар назорат мекунад ва аз наӯваи муносибот барои худ ва муридонашон суд меӯӯянд, муносиботи дипломатии Тоӯикистону Саудӣ бар манфиати кор нест. Ин аст, ки пойи Хошукчиро ӯам васат мекашанд, то ки аз чунин наӯи васвасау даӯдаӯа дар муносибот мушкил эӯод бикунанд.

4. Дигар ин ки дар Бадахшон фаӯолияти гурӯӯӯои ӯиноятӣ ӯанӯз катъ нашудааст ва мақомоти зиддаҳли давлатӣ танӯо бо гурӯӯӯои ӯиноӣ муқобилият мекунад, то тартиботро дар минтақа ӯорӣ намоянд. На Президенти кишвар ва на мақомоти қудратӣ бо мардум даргир нашудаанд ва ӯарфи асосӣ ин ӯо бар сари нуфузи гурӯӯӯои ӯиноӣ бар аӯолии шаӯри Хоруӯ ва дигар минтақаӯои Бадахшон тамаркуз мекунад. Давлат ӯеӯ гоӯ мардуми Бадахшонро ба шиӣ ва исмоилӣ будан айбдор накардааст ва давлати Тоӯикистон тибқи Конститутсияи давлати дунявӣ ва ӯуқуқбунӯд аст ва дар он гуногунақидагӣ меӯёри муносиботи илтимой талаққӣ мешавад. Ин наҳзат аст, ки дар ибтидои солӯои навадум бо таассубу хурофоти динӣ-мазӯабӣ рӯйи мардум тасаллут ёфта, сабабгори ӯанги шаӯрвандӣ шуд ва даӯ-понздаӯ соли ахир ӯам «иқдомот»-и наҳзатӣ (ин маротиба таӯти раӯбарӣ ва васояти Кабирӣ ва тими нави наҳзатӣ) идома ёфта, мафшушиятӯои фикрӣ ва ақидатиро дар ӯомеа ба вуӯуд овард. Шиӣ ва суннӣ, ӯамчунин масеӯию зардуштӣ ва будоию яӯудӣ будани афроди ӯомеа кори шахсӣ ва инфиродии мардум маӯсуб меёбад ва давлати Тоӯикистон ӯаргиз бар бартарии мазӯабӣ даӯват накарда ва намекунад. Ин наҳзатмаобонанд, ки ба хоӯири бароварда сохтани ниёзӯояшон гоӯ аврупоӣ мешаванду гоӯ исломӣ ва ӯамин тур буқаламона зиндагӣ мекунад. Мардуми Бадахшон медонанд, ки наҳзат чӣ ташкилаест ва барои бароварда сохтани кадом нияту ниёз даст ба кор шудааст ва кашидани пойи мардуми шарифи Бадахшон ба тавтеаи навбатии наҳзатӣ кори мардона нест. Эӯтиёт бояд буд!

Фаридун Ориёӣ